

Морська блокада українських портів, яку росія здійснює від початку повномасштабного вторгнення, загрожує гострим браком продовольства. Отже, незважаючи на блокаду, мають безперешкодно пропускатися продовольчі товари, медикаменти, одяг і засоби, що зміцнюють стан здоров'я дітей, вагітних жінок і жінок що вже народили.

Щодня через заблоковані порти Україна недоотримає 170 мільйонів доларів, але втрачає не лише Україна, в ООН застерігають від глобальної продовольчої катастрофи через неможливість вивезти збіжжя з території одного з найбільших світових експортерів пшениці, ячменю та соняшникової олії.

Література:

1. Ivanova A.V., Kostyria O.V. Правовая природа морской блокады и международное право Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union : Collective monograph. Riga : Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. P. 772

2. Стефанчук Блокада морських портів України загрожує світу продовольчою кризою. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3502274-blokada-morskih-portiv-ukraini-zagrozue-svitu-prodovolcou-krizou-stefancuk.html>

3. Генсек НАТО закликав РФ припинити блокаду українських портів і Чорного моря. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/31/7136985/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-129>

ПРОБЛЕМИ ПРАВА ПРИТУЛКУ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Іващенко Алла Вадимівна

студентка

Українського державного університету залізничного транспорту

Науковий керівник: Д'ячкова Наталія Анатоліївна

кандидатка юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри правового забезпечення

та адміністрування транспортної діяльності

Українського державного університету залізничного транспорту

м. Харків, Україна

Повномасштабна агресія російської федерації проти України, розпочата 24 лютого 2022 року змусила понад 5 мільйонів українців покинути свої

домівки та поїхати за кордон. Підтримуючи наших співвітчизників європейські країни прийняли громадян України та внесли зміни у національне законодавством своїх країн, щоб надати можливість біженцям з України реалізуватися у цей складний час. Завдяки такому рішенню українці змогли отримати прихисток та допомогу, що стало сигналом цілому світу, що Україна та її громадяни не залишені напризволяще.

У зв'язку із цим удосконалення правого регулювання щодо статусів біженця, тимчасово переміщених осіб і т.п. та надання відповідних прав стало вельми актуальним та пріоритетним для міжнародної спільноти.

Біженство має давнє історичне коріння і бере витоки з права притулку, яке зародилося практично одночасно з появою самого права, і міжнародного права зокрема.

Тривалий час право притулку існувало у формі звичаю та знаходило свої прояви в актах окремих держав, наприклад, у період Великої французької революції, коли у Конституції Франції 1793 року було проголошено, що Франція надає притулок іноземцям, вигнаним із своєї батьківщини за справу свободи.

Закріплення у вигляді універсальних правових норм воно знайшло лише в XX столітті, коли світ, в якому швидко розвивалися засоби транспорту та зв'язку, і зростали масштаби збройних конфліктів та переслідувань, зіткнувся з нечуваними раніше вимушеними переміщеннями людей, коли втікачі намагалися отримати захист в інших країнах [1].

На відміну від біженства шукач притулку є особливим правовим станом особи, що передує набуттю особою правового статусу біженця, проте характеризується відмінністю як власне від статусу біженця, так і від загального правового статусу людини у міжнародному праві.

Зазвичай шукачами притулку виступають громадяни держави або особи без громадянства, що постійно проживають на території держави і не можуть або не бажають користуватися захистом своєї держави походження через переслідування, яким вони піддаються в цій державі. З точки зору Конвенції ООН про статус біженців 1951р., самого факту переслідувань чи навіть реальних побоювань переслідувань достатньо, аби особа вважалась біженцем: для того, щоб вважатися біженцем в певній державі, особа повинна отримати визнання її біженцем з боку цієї держави. А отже, існує категорія осіб, які об'єктивно потрапляють під визначення біженця з точки зору Конвенції, однак ще не отримали визнання біженців з боку будь-якої держави. Саме такі особи характеризуються як шукачі притулку.

В Україні це право закріплене у ч. 2 ст. 26 Конституції України, яка закріплює норму про те, що іноземцям і особам без громадянства може бути наданий притулок у порядку, встановленому законом. Подібні положення містяться у конституціях багатьох держав, зокрема, у ч. 3 ст. 10

Конституції Італії, п. 1 ст. 16-а Основного Закону ФРН, п. 4 ст. 13 Конституції Іспанії й ін.

Відповідно до ст. 14 Загальної декларації прав людини 1948 р. закріплено кожна людина має право шукати притулку від переслідування в інших країнах і користуватися цим притулком. Це право не може бути використане у разі переслідування, дійсно заснованого на вчиненні неполітичного злочину, або діяння, що суперечить цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй [2]. Подібні положення містяться й у Декларації про територіальний притулок, прийнятій Радою Європи в 1997 році, за якою право притулку дається будь-якій особі, що має цілком обгрунтовані побоювання стати жертвою переслідування за ознакою раси, віросповідання, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

При цьому важливим є те, що надання притулку є мирним і гуманним актом і не вважається недружнім актом стосовно будь-якої держави.

На практиці право притулку реалізується шляхом надання права в'їзду на територію даної держави і законного там перебування. Особа, яка одержала притулок, за своїм статусом порівнюється до іноземця, але з певними винятками: а) час перебування такої особи в державі, що надала йому притулок, не обмежений; б) особа, яка одержала притулок, не може бути вислана з держави, що надала їй притулок; в) особа, яка одержала притулок, не може бути видана як своїй патримоніальній державі, так і будь-якій третій іноземній державі.

Як і статус біженця, право притулку надається лише тим особам, які не вчинили загально-кримінальних або міжнародних злочинів. Це впливає зі змісту п. 2 ст. 14 Загальної декларації прав людини. Водночас держави мають право встановлювати окремий перелік причин і умов, за яких може бути наданий притулок. Так, Конституція ФРН наголошує на політичних переслідуваннях, нелюдському або ганебному поводженні або покаранні, Конституція Іспанії відсилає до спеціального закону, що встановлює умови, за яких громадяни інших країн і апатриди користуються в цій державі правом на притулок. Законодавство України, хоча й не передбачає яких-небудь обмежувальних умов для надання притулку, очевидно, що він не може бути наданий кримінальним злочинцям, так само як і особам, які переслідуються за фашистську і подібного роду діяльність або людиноненависницьку пропаганду.

Основною правовою проблемою права притулку є як відсутність у міжнародному праві документу, який регулював би статус таких осіб, так і невизнання такого статусу в національному праві. Законодавство закріплює правові статуси іноземних громадян та біженців, однак не регламентує статус шукача притулку. Крім того, пошук притулку є тимчасовою ситуацією, щодо якої необхідно шукати тривалі рішення з

врегулювання правового статусу особи. Усе частіше зміни у національному законодавстві різних країн встановлюють більш суворі вимоги щодо надання статусу шукача притулку, права таких осіб часто порушуються або не виправдано обмежуються державами. Гострота й невирішеність цих питань, поява нових категорій вимушених мігрантів, ставлять головне питання, яке необхідно вирішувати, – реальне забезпечення становища осіб, які вимушені виїхати із своїх країн. Вирішенню зазначених проблем може сприяти комплексний і системний аналіз міжнародно-правового статусу шукача притулку.

Література:

1. Сорока І. О. Міжнародно-правовий статус осіб, що шукають притулку. *Головна*. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14370> (дата звернення: 19.12.2022).
2. Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 19.12.2022).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-130>

ЄВРОПРОКУРАТУРА: РОЛЬ, ЗНАЧЕННЯ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВЗАЄМОДІЯ З КРАЇНАМИ ЄС

Киргізова Владислава Сергіївна

*студентка III курсу міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Науковий керівник: Роянова Інна Володимирівна
асистентка кафедри права Європейського Союзу
м. Харків, Україна*

Прокуратура Європейського Союзу є досить амбітним проектом, оскільки вперше в історії європейської інтеграції в інституційній системі Союзу засновується орган, наділений певними процесуальними повноваженнями. Основне завдання даного органу – здійснення розслідувань злочинів, які посягають на фінансові інтереси Союзу. Відповідно до цього виникає проблемне питання формування та значення Європейської прокуратури в правоохоронній та інституційній системі.